

26.7.20

לכבוד
בנימין נתניהו, ראש הממשלה
בנימין בני גנץ, ראש הממשלה החלופי
רון פרץ, ממלא מקום מנכ"ל משרד ראש הממשלה

הנידון: גורם אחראי בממשלה לעניין בחינה. השוואה ואימוץ מודלים של סיוע עקב משבר הקורונה בהתייחס למדינות בנות-השוואה לישראל

שלום רב,
המשבר הכלכלי הנלווה למגפת הקורונה פגע במדינות רבות והביא אותן להוציא לפועל חבילות סיוע שהיקפן ומידת האפקטיביות שלהן כבר ניתנת לבחינה, ולו חלקית וראשונית. לאור העובדה שלחלק מהמדינות הללו כלכלות בעלות קווי דמיון לכלכלה הישראלית יש מקום ללמוד מנסיונם של אחרים (תוך התאמות להקשר המקומי), שכן המודלים השונים כבר מניבים תוצאות ראשוניות בשטח, חלקן מעודדות וחלקן מהוות תמרור אזהרה.

לטעמנו, השאלות הרלוונטיות להשוואה מעין זו בוחנות האם ממשלת ישראל הציבה רף ראוי להשקעה בסיוע לאזרחים במצוקה בהשוואה למדינות בעלות פרופיל כלכלי דומה, והאם הממשלה עיצבה את חבילות הסיוע האפקטיביות ביותר כך שכל שקל שמושקע בהן יניב את הסיוע המיטבי. לאור העובדה שנגד חבילות סיוע רחבות מופנות לא פעם טענות כי הללו יגדילו את יחס החוב-תוצר באופן שיפגע בכלכלה יש לבחון גם השפעות נוספות של חבילות סיוע נדיבות ומוקפדות, כולל דיווחים על אפקט חיובי ישיר ועקיף שלהן על חיוניות הכלכלה - הגדלת הצריכה, שיעור התעסוקה והתוצר. לפיכך ראוי שגם היבטים אלו ייבחנו בהשוואה שיטתית למדינות רלוונטיות, על מנת שהטענות השונות יתבררו לאור פרספקטיבה רחבה.

תוצרי בחינה זו יכולים וצריכים לשמש לשם קביעת יעדים, ובוודאי לשם קביעת מינימום של סיוע בהיבטים השונים, כנגזר ממחויבותה של ישראל לפי האמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות.

על פניו נראה כי לשם בדיקה שיטתית ומתמשכת מעין זו, ולשם גזירת מסקנות אופרטיביות ממנה לצורך עיצוב וטיוב מדיניות הסיוע הכלכלי, יש צורך בהגדרת גורם אחראי לעניין זה מקרב גופי הממשלה השונים.

ככל שהצלחנו לברר ממקורות פומביים, אין בנמצא גורם כזה. למיטב ידיעתנו עד כה נעשתה רק [סקירה של משרד החוץ](#) לגבי היקפי הסיוע שמדינות שונות הגישו לאזרחיהן בעקבות המשבר הכלכלי בזמן מגפת הקורונה, והמידע נכון לסוף מרץ 2020. הסקירה הזו לא חילצה מהנתונים מדדי סיוע מקובלים במדינות דומות לישראל; מדדים שיכולים להוות רף תחתון להיקפי הסיוע הרצויים בישראל. לבסוף ניכר כי סקירה זו לא השפיעה משמעותית על חבילות הסיוע בישראל.

בבדיקה ראשונית שתוצאותיה פורסמו לאחרונה [בנייר עמדה של אמנסטי אינטרנשיונל ישראל](#), מצאנו כי ישראל נופלת בגובה הסיוע אפילו ביחס למדינות שמצבן הכלכלי בעייתי יותר משלה לפי מדדים כלכליים מרכזיים וזאת

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל
Amnesty International Israel

קיבוץ גליות 32 ב' תל-אביב 66550 Tel Aviv | 32B Kibbutz Galuyot st. ת.ד. 14179 P.O.B
טל. 03-5250005 .Tel | פקס. 03-5250001 .www.amnesty.org.il

למרות שהיקף המשבר הכלכלי שהן חוו היה מצומצם יותר, מזה שבישראל. מצב זה עשוי להיחשב כהפרה של ישראל את האמנה שאשררה בדבר זכויות כלכליות חברתיות ותרבותיות.

לאור דברים אלו נבקש לשאול:

1. באיזה אופן נלקחו בחשבון מודלים של סיוע ממדינות בנות-השוואה בעת עיצוב מודל הסיוע הכלכלי-חברתי בישראל? עד כמה ובאילו אופנים השפיעו מודלים אלו על מדיניות הסיוע בישראל? ובפרט: האם נסקרו ונשקלו באופן שיטתי צורות שונות של סיוע ביחס למודלים בעולם? האם הוצב רף תחתון של סיוע בהיבטים השונים?
2. האם ישנו בממשלה גורם שאחראי על בחינה של מודלים של סיוע כלכלי-חברתי ואימוצם ביחס למדינות בנות-השוואה לישראל?
3. האם נבחנים במסגרת זו ההיבטים הבאים: גובה הסיוע (הן ברמת המאקרו והן ביחס לסוגים שונים של תעסוקה והכנסה - שכירים, עצמאיים וכו'), האפקטיביות של הסיוע, השפעת תצורת הסיוע על פעילות וביצועי המשק?
4. אם לא נעשה כן, מדוע לא נעשה הדבר?

אודה לך על תשובתך המהירה לשאלות אלו,

בברכה,
מולי מלקאר
מנכ"לית אמנסטי אינטרנשיונל ישראל

מכותבים:
אבי שמחון - יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה
ישראל כץ - שר האוצר
יצחק כהן - סגן שר האוצר
קרן טרנר - מנכ"לית משרד האוצר
עמיר פרץ - שר הכלכלה
איציק שמולי - שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
מירב כהן - השרה לשוויון חברתי
אורלי לוי אבקסיס - השרה לחיזוק וקידום קהילתי
חיים כץ - יו"ר ועדת העבודה והרווחה

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל
Amnesty International Israel